

**תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופת גמל בניהול אישי),
התש"ע-2009**

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 23, 32, 33, 55, 57 ו-60 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005' (להלן – החוק), ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה – הגדרות

"אופציית מכר", "יחידה בקרן", "מדינת חוץ מאושרת", "נייר ערך סחיר", "עלות מתואמת", "פיקדון" ו"קרן חוץ" – כהגדרתם בתקנה 41 לתקנות מס הכנסה;

"חוק הסדרת העיסוק" – חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995¹;

"יום עסקים" – כהגדרתו בחוק השקעות משותפות נאמנות, התשנ"ד-1994²;

"קופת גמל בניהול אישי" – למעט קופת גמל משלמת לקצבה;

"מוצר מובנה" – כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק;

"מנהל תיקים" – מי שמחזיק רישיון מנהל תיקים תקף לפי חוק הסדרת העיסוק;

"צדדים קשורים" – כהגדרתם בתקנות מס הכנסה;

"רבעון" – תקופה של שלושה חודשים המסתיימת ביום האחרון של החודשים מרס, יוני, ספטמבר ודצמבר של כל שנה;

"שווי משוערך של נכסי קופת גמל" – שווי נכסי קופת גמל כשהם מחושבים לפי הוראות שנקבעו לפי סעיף 33 לחוק, ועד לקביעתן – לפי תקנות מס הכנסה;

"תעודת סל" – כהגדרתה בתקנון הבורסה;

"תקנון הבורסה" – כמשמעותו בסעיף 46 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968³;

"תקנות מס הכנסה" – תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964⁴.

2. בקופת גמל בניהול אישי ניתן לנהל את הכספים כמפורט להלן:

הכספים שניתן לנהל בקופת גמל בניהול אישי

(1) כספי קרן השתלמות;

(2) כספים של עמית עצמאי שניתן למשוך אותם כדין לפי תקנה 38(א)(2) או (6) לתקנות מס הכנסה;

(3) כספים של עמית עצמאי שהופקדו לגבי הכנסה לפי סעיף (2) לפקודת מס הכנסה;

(4) כספים של עמית עצמאי, שאינם כספים שהופקדו כאמור בפסקה (3), בשיעור או בסכומים שיוורה עליהם הממונה.

3. (א) כספי קופת גמל בניהול אישי (בתקנות אלה – "קופת גמל" או "קופה") יושקעו אך ורק לפי הוראתו של העמית בקופת הגמל לחברה המנהלת של קופת הגמל או למבטח המנהל קופה כאמור (להלן – חברה מנהלת) או באמצעות מנהל תיקים שהעמית בקופת הגמל התקשר עמו בהסכם הכולל את כל הפרטים הנדרשים להתקשרות בין לקוח ובין

אופן השקעת כספי קופת גמל בניהול אישי

¹ ס"ח התשס"ה, עמ' 889; התשס"ו, עמ' 20 ועמ' 281; התשס"ז, עמ' 60.

² ס"ח התשנ"ה, עמ' 416; התשס"ה, עמ' 840.

³ ס"ח התשנ"ד, עמ' 308; התשס"ו, עמ' 292.

⁴ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234; התשס"ג, עמ' 70.

⁵ ק"ת התשכ"ד, עמ' 1302; התשס"ד, עמ' 856.

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

מנהל תיקים לפי חוק הסדרת העיסוק, בשינויים המחויבים, ואשר העמית הורה לחברה המנהלת להשקיע את כספי קופת הגמל באמצעותו.

(ב) בכל חשבון בקופת הגמל יהיה אדם אחד מבין המנויים בתקנת משנה (א) המורשה, לפי בחירת העמית, לתת הוראות לעניין השקעת כספי קופת הגמל באותו חשבון או לבצע את השקעת הכספים, לפי העניין, והחברה המנהלת לא תטיל כל מגבלה על אפשרויות הבחירה של העמית באדם האמור ועל האפשרות לשנות את בחירתו בכל עת.

4. בחר העמית להשקיע את כספי קופת הגמל באמצעות מנהל תיקים כאמור, יחולו לעניין זה הוראות אלה:

השקעת הכספים בקופת הגמל באמצעות מנהל תיקים

(1) החברה המנהלת תודיע לעמית, בתוך שבעה ימי עסקים מן היום שהורה לה העמית להשקיע את כספי קופת הגמל באמצעות מנהל תיקים כאמור, אם מנהל התיקים והחברה המנהלת או מנהל התיקים ומי ששולט בחברה המנהלת הם צדדים קשורים, או אם מנהל התיקים מנהל בעבור החברה המנהלת כספים במהלך העסקים הרגיל שלה;

(2) החברה המנהלת רשאית להודיע למנהל התיקים את פרטיהם של חברי הבורסה או של גופים נוספים שאישר הממונה לפי סעיף 28(ב) לחוק, שאצלם היא מנהלת את חשבונות ניירות הערך של קופות הגמל שבניהולה לפי הוראות אותו סעיף, ואשר רק באמצעותם רשאי מנהל התיקים לבצע את ההשקעות בכספי קופת הגמל;

(3) מנהל התיקים ימסור לחברה המנהלת הצהרה והתחייבות כי -

(א) הוא מסכים שיחולו על פעולותיו בעבור העמית בקופת הגמל ההוראות החלות על בעל רישיון מנהל תיקים לפי כל דין, לרבות חוק הסדרת העיסוק;

(ב) ידוע לו כי אין בתקנות אלה כדי לפטור אותו מכל אחריות או חובה החלים עליו על פי כל דין;

(ג) הוא מתחייב להשקיע את כספי העמית בקופת הגמל בכפוף למגבלות הקבועות בתקנה 5.

מגבלות על השקעת כספי קופת גמל בניהול אישי

5. (א) השקעת כספי קופת גמל בניהול אישי כפופה למגבלות כמפורט להלן:

(1) הכספים יושקעו רק בניירות ערך סחירים, בפיקדונות וביחידות בקרן ובקרן חוץ;

(2) הכספים יושקעו רק בישראל ובמדינת חוץ מאושרת;

(3) הכספים לא יושקעו במוצר מובנה ובנכסים אחרים שעליהם יורה הממונה;

(4) הכספים לא יושקעו באופציות, למעט רכישת אופציות מכר בלבד, ובלבד ששוויין לא יעלה על 5% מהשווי המשוערך של נכסי קופת הגמל;

(5) השקעת הכספים בניירות ערך סחירים של תאגיד מסוים לא תעלה על 10% מהשווי המשוערך של נכסי קופת הגמל; בפסקה זו, "נייר ערך סחיר" - למעט תעודת סל או קרן חוץ; פסקה זו לא תחול על השקעה באיגרות חוב של מדינת ישראל או של מדינת חוץ מאושרת.

(ב) אין במתן הוראות לחברה מנהלת לעניין השקעת כספי קופת הגמל בידי העמית או באמצעות מנהל תיקים, כדי לפטור את החברה המנהלת מהחובה לעמוד במגבלות ההשקעה כאמור בתקנת משנה (א).

(ג) על אף האמור בתקנת משנה (ב), יראו את החברה המנהלת כמי שעמדה במגבלות ההשקעה כאמור בתקנת משנה (א) אם נקטה פעולות אלה:

(1) בדקה ביום האחרון של כל רבעון, ובכל מועד נוסף שתראה לנכון, אם השקעות כספי קופת הגמל, נכון לאותו מועד, עומדות במגבלות ההשקעה כאמור בתקנת משנה (א);

(2) מצאה החברה המנהלת בבדיקה חריגה ממגבלות ההשקעה, תודיע בכתב לעמית או למנהל התיקים, לפי העניין, בתוך שבעה ימי עסקים ממועד הבדיקה, כי עליהם לפעול לתיקון החריגה שפורטה בהודעה, בתוך תקופה שלא תעלה על ארבעים וחמישה ימי עסקים מיום המצאתה;

(3) ניתנה הודעה כאמור בפסקה (2), ולא תוקנה החריגה עד תום התקופה הקבועה באותה פסקה, תמנע החברה המנהלת כל פעולה בקופת הגמל, למעט פעולות לתיקון החריגה שפורטה בהודעה האמורה והפקדה או משיכה של כספים.

6. (א) חברה מנהלת תערוך הסכם בכתב עם העמית בקופת הגמל שבניהולה ותמסור לו העתק ממנו מיד לאחר חתימתו (בתקנה זו – ההסכם עם העמית).

הסכם בכתב בין העמית לבין החברה המנהלת

(ב) הוראות ההסכם עם העמית כפופות להוראות החלות על החברה המנהלת לפי כל דין, ואין בהוראותיו כדי לפטור את החברה המנהלת מכל אחריות או חובה המוטלים עליה לפי כל דין או כדי לסייגן; כל הוראה או תניית פטור הנוגדת תקנת משנה זו – בטלה.

(ג) ההסכם עם העמית יכלול את הנושאים הדרושים לצורך ההתקשרות בין החברה המנהלת לבין העמית, ובהם כל אלה:

(1) שם קופת הגמל ופרטי החברה המנהלת;

(2) פרטי זיהוי ונתונים נוספים של העמית;

(3) דמי הניהול וההוצאות שתגבה החברה המנהלת מנכסי קופת הגמל בכפוף לתקנה 7, דרך חישובם ואופן גבייתם, וכן פירוט גובה העמלות ודמי השמירה כאמור בתקנה 7(א)(1) ו-2);

(4) התחייבות של החברה המנהלת כי בהסכם שבינה ובין מנהל התיקים שבחר העמית, ייכללו, בין השאר, הוראות אלה:

(א) כל חובות מנהל התיקים כלפי לקוח לפי חוק הסדרת העיסוק יחולו כלפי העמית;

(ב) לעמית יהיו כל זכויות הלקוח כלפי מנהל התיקים לפי חוק הסדרת העיסוק;

(ג) בהסכם שבין החברה המנהלת למנהל התיקים יראו הסכם לטובת העמית, למעט בעניינים שעליהם הורה הממונה;

(5) קביעה כי העמית רשאי לבטל בכל עת את ההסכם בינו לבין החברה המנהלת, בלא שיחויב בכל תשלום, תמורה או פיצוי עקב הביטול;

(6) הוראה כי ידוע לעמית שההסכם כפוף לחובת החברה המנהלת למסור לממונה או למי מטעמו את ההסכם וההוראות הכלולות בו, וכן כל ידיעה, מסמך או נתון הנוגעים לשירותים שהיא נותנת לעמית;

(7) עניינים נוספים לפי הוראות הממונה, דרך כלל, לסוגים של חברות מנהלות או לחברה מנהלת מסוימת, לרבות לעניין מבנה ההסכם, תוכנו, צורתו ודרכי מסירתו לעמית.

7. (א) דמי הניהול וההוצאות שייגבו מנכסי הקופה יהיו אלה בלבד:

(1) עמלות קנייה ומכירה של ניירות ערך סחירים;

סכומים שניתן לנכות מנכסי קופת הגמל

(2) דמי שמירה בשל ניירות ערך סחירים וכל עמלה שגובה מי שמבצע את משמורת ניירות הערך (קסטודיאן);

(3) דמי ניהול ושכר נאמן בשל השקעה ביחידות בקרן ובקרן חוץ, ובלבד שמנהל הקרן או מנהל קרן החוץ אינו צד קשור לחברה המנהלת או למנהל התיקים;

(4) מסים החלים על הקופה, על נכסיה, על הכנסותיה ועל עסקאות שנעשו בנכסיה;

(5) דמי ניהול שישולמו לחברה המנהלת בשיעור שיפורט בהסכם, ואשר ייגבו מנכסי הקופה; על גבייתם של דמי הניהול כאמור ועל שיעורם החדשי המרבי יחולו הוראות תקנה 41(ב)1 לתקנות מס הכנסה; בחר העמית במתן הוראות לחברה המנהלת באמצעות מנהל התיקים, ישולמו מתוך דמי הניהול שגבתה החברה המנהלת, מלוא השכר והחזר ההוצאות שמחויב בהם העמית לפי הוראות ההסכם שנחתם בינו לבין מנהל התיקים כאמור בסעיף 13(ב)3 לחוק הסדרת העיסוק.

(ב) החברה המנהלת לא תגבה כל הוצאות או דמי ניהול מעבר לאמור בתקנת משנה (א).

8. חברה מנהלת לא תהיה רשאית, במסגרת השקעותיה לפי תקנות אלה, לקבל אשראי מכל סוג שהוא, לשעבד נכס מנכסיה, לערוב להתחייבויות מכל סוג שהוא ולתת הלוואות לעמיתיה.

איסור על קבלת אשראי, שעבוד נכסים, מתן ערבויות והלוואות לעמית

9. על שערור נכסי הקופה יחולו ההוראות החלות על שווי משוערך של נכסי קופות גמל לאותה מטרה, ואולם שווי של פיקדון יחושב לפי עלות מתואמת.

חישוב שווי נכסי קופת הגמל

10. תקנות אלה יחולו גם על מסלול השקעה בקופת גמל מסלולית שניתן לבצע בו השקעת כספים כאמור בתקנה 3, ויראו את המסלול האמור כאילו היה קופת גמל בניהול אישי (להלן – מסלול השקעה אישי).

תחולתן של התקנות על מסלול השקעה אישי בקופת גמל מסלולית

11. על העברת כספים בין קופות גמל שאחת מהן היא קופת גמל בניהול אישי יחולו ההוראות המפורטות להלן, וכן כל הוראה אחרת החלה על העברת כספים בין קופות גמל ועל העברת כספים בין מסלולי השקעה בקופת גמל, ככל שאינה סותרת הוראות אלה:

העברת כספים בין קופות גמל שאחת מהן היא קופת גמל בניהול אישי

(1) העברה מקופת גמל בניהול אישי לקופת גמל בניהול אישי אחרת תיעשה במזומנים או בנכסים, לפי בחירת העמית;

(2) העברה מקופת גמל בניהול אישי לקופת גמל שאינה קופת גמל בניהול אישי, תיעשה במזומנים או בנכסים, לפי בחירת החברה המנהלת של קופת הגמל שאינה קופת גמל בניהול אישי;

(3) העברה מקופת גמל שאינה קופת גמל בניהול אישי לקופת גמל בניהול אישי תיעשה במזומנים;

(4) העברה ממסלול השקעה אישי בקופת גמל מסלולית למסלול השקעה אחר באותה קופת גמל, תיעשה במזומנים או בנכסים, לפי בחירת החברה המנהלת של קופת הגמל המסלולית;

(5) העברה ממסלול השקעה בקופת גמל מסלולית למסלול השקעה אישי באותה קופת גמל, תיעשה במזומנים.

- רכישה ומכירה של ניירות ערך תיעשה לפי הליך תחרותי שיתקיים לפחות אחת לשלוש שנים בין ארבעה משתתפים לפחות הנותן לכל המשתתפים בהליך הזדמנות שווה לרכוש או למכור את ניירות הערך אם יציעו לו את התנאים המטיבים איתו ביותר.
- רכישה ומכירה של ניירות ערך על ידי החברה המנהלת
12. (א) רכישה ומכירה של ניירות ערך תיעשה לפי הליך תחרותי שיתקיים לפחות אחת לשלוש שנים בין ארבעה משתתפים לפחות הנותן לכל המשתתפים בהליך הזדמנות שווה לרכוש או למכור את ניירות הערך אם יציעו לו את התנאים המטיבים איתו ביותר.
- (ב) החברה המנהלת אינה רשאית לרכוש או למכור ניירות ערך באמצעות צד קשור.
- איסור על תשלום עמלת הפצה
13. לא תשולם עמלת הפצה ולא ישולמו דמי עמילות כאמור בסעיף 41 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, בעד קופת גמל בניהול אישי.
- תחילה והוראת שעה
14. (א) תחילתן של תקנות אלה 30 ימים מיום פרסומן.
- (ב) בתקופה שער יום י"ד בטבת התש"ע (31 בדצמבר 2009) יראו בתקנה 12 כאילו במקום תקנת משנה (ב) נאמר:
- "(ב) בכפוף לאמור בתקנת משנה (א), חברה מנהלת רשאית לרכוש או למכור ניירות ערך באמצעות צד קשור, ובלבד שהעמלות בשל רכישות או מכירות כאמור לא יעלו על 20 אחוזים מסך כל העמלות ששולמו בשל כלל הרכישות והמכירות שביצעה החברה המנהלת במהלך השנה."

ג' בתשרי התש"ע (21 בספטמבר 2009)

(חמ 3-3728)

יובל שטייניץ
שר האוצר

⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 208.